

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра економіки та природокористування

СИЛАБУС
нормативної навчальної дисципліни
ЕКОНОМІКА ЕНЕРГЕТИКИ
підготовки бакалавра
Спеціальності 051 Економіка
освітньо-професійної програми Аналітична економіка

Луцьк – 2021

Силабус навчальної дисципліни підготовки бакалавра галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 051 Економіка, освітньо-професійної програми Аналітична економіка

Розробник: Ростислав Стрільчук, доцент кафедри економіки та природокористування, к.і.н., доцент

Силабус погоджено:

Гарант освітньо-професійної програми Аналітична економіка

Світлана Бегун

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри економіки та природокористування

Протокол № 1 від 27.08.2021 р.

Завідувач кафедри економіки та природокористування

Олена Павлова

I. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	05 соціальні та поведінкові науки 051 Економіка Аналітична економіка Бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання 2021 / 2022
		Семестр 3
		Лекції 36 год.
ІНДЗ: немає		Практичні 36 год.
		Самостійна робота 68 год.
		Консультації 10 год.
	Форма контролю: екзамен	

II. Інформація про викладача

Стрільчук Ростислав Семенович – к.і.н., доцент, доцент кафедри економіки та природокористування

Контактна інформація – 38 050 918 4929 strilchyk.rostuslav@vnu.edu.ua

Дні занять розміщено на: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу. Енергетика – основа розвитку господарства. Вона забезпечує технологічні процеси в промисловості, дає тепло і світло людям. Це система галузей, що охоплює паливну промисловість та електроенергетику з їх підприємствами, комунікаціями, системами керування, науково-дослідною базою. Підприємства енергетики ведуть розвідку, освоєння, переробку та транспортування енергоносіїв, виробництво та передавання електроенергії і тепла. Більшість виробничих об'єктів системи знаходяться під контролем одних і тих самих угруповань капіталу. У світовому господарстві – це великі транснаціональні корпорації.

Об'єктом навчальної дисципліни «Економіка енергетики» є процес здійснення енергетичної політики в умовах ринкової економіки.

Предметом навчальної дисципліни «Економіка енергетики» є сукупність галузей господарства, що вивчають і використовують енергетичні ресурси з метою вироблення, перетворення, передавання і розподілу енергії.

2. Мета і завдання навчальної дисципліни – формування у студентів теоретичних знань та вироблення практичних навичок щодо обґрунтування закономірностей розвитку, форм, методів та механізмів реалізації енергоощадних технологій у процесі їх інтеграції в сучасні ринкові системи. З'ясування місця енергоощадних технологій в економічній системі, вирішення екологічних проблем функціонування яких визначають тенденції суспільного розвитку та історичний досвід економічного розвитку різних країн світу.

3. Результати навчання (Компетентності)

Загальні компетентності

ЗК2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК14. Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань, виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК15. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Фахові компетентності

СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.

СК3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.

СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин.

СК9. Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси.

СК15. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

Програмні результати навчання

ПРН 5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

ПРН 7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

ПРН 8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

ПРН 11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.

ПРН 19. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи економіки енергетики						
Тема 1. Завдання, структура, зміст предмету економіка енергетики	35	8	8	17	2	усне опитування. 8 балів
Тема 2. Сутність	35	8	8	16	3	усне опитування.

енергоощадної стратегії економічного розвитку						8 балів
Разом за модулем 1	70	16	16	33	5	max 16 балів
Змістовий модуль 2. Державне та ринкове регулювання енергетичної економіки						
Тема 3. Державне регулювання та економічний механізм енергозбереження	26	6	6	13	1	усне опитування, ситуаційні завдання. 6 балів
Тема 4. Фінансування заходів щодо економії та раціонального використання паливно-енергетичних ресурсів	27	7	7	11	2	усне опитування, ситуаційні завдання. 6 балів
Тема 5. Стандартизація та нормування у сфері енергозбереження, державна експертиза з енергозбереження та енергетичний аудит	27	7	7	11	2	усне опитування, ситуаційні завдання. 6 балів
Разом за модулем 2	80	20	20	35	5	max 24 бали
Види підсумкових робіт (за потреби, на розсуд викладача, кафедри)						Бал
Модульна контрольна робота						max 60 балів
Всього годин / Балів	150	36	36	68	10	max 100 балів

5. Завдання для самостійного опрацювання

У процесі виконання самостійної роботи студент, використовуючи знання теоретичного матеріалу та набуті прикладні навички за фахом, має продемонструвати здібності до науково-дослідної роботи і вміння творчо мислити та вирішувати актуальні науково-прикладні завдання. Метою самостійної роботи є набуття студентами практичних навичок щодо засвоєння знань з теорії розвитку інфраструктури товарного ринку, управління діяльністю підприємства в галузі просування, зберігання та продажу товарів і послуг, забезпечення потреб споживачів.

Для виконання роботи студент обирає та опрацьовує теоретичне питання.

Теми самостійної роботи

1. Сутність основних виробничих фондів енергетичного підприємства.
2. Поняття активної частини основних виробничих фондів енергетичного підприємства.
3. Поняття пасивної частини основних виробничих фондів енергетичного підприємства.
4. Що розуміється під амортизацією основних виробничих фондів енергетичного підприємства.
5. Що називається амортизаційними відрахуваннями.
6. Призначення амортизації основних виробничих фондів енергетичного підприємства.
7. Поняття зносу основних виробничих фондів енергетичного підприємства.
8. Види зносу основних виробничих фондів енергетичного підприємства.
9. Види вартісної оцінки основних виробничих фондів енергетичного підприємства.
10. Поняття залишкової вартості основних виробничих фондів енергетичного підприємства.
11. Поняття повної первісної вартості основних виробничих фондів енергетичного підприємства.
12. Фондовіддача основних виробничих фондів енергетичного підприємства.
13. Фондомісткість основних виробничих фондів енергетичного підприємства.
14. Показники ефективності використання основних виробничих фондів енергетичного підприємства.

15. Сутність та склад обігових коштів.
16. Що є речовим змістом оборотних виробничих фондів?
17. Сутність оборотних виробничих фондів.
18. Склад оборотних виробничих фондів.
19. Призначення виробничих запасів.
20. Сутність незавершеного виробництва.
21. Сутність витрат майбутніх періодів.
22. Сутність фондів обігу.
23. Стадії кругообігу обігових коштів.
24. Показники використання обігових коштів.
25. Сутність коефіцієнту оборотності.
26. Економічні наслідки прискорення оборотності обігових коштів.
27. Що таке продуктивність праці?
28. Що таке виробіток?
29. Що таке трудомісткість?
30. Шляхи підвищення продуктивності праці енергетичного підприємства.
31. Економічні наслідки підвищення продуктивності праці енергетичного підприємства.
32. Що таке заробітна плата?
33. Складові тарифної системи.
34. Призначення тарифно-кваліфікаційного довідника
35. Що таке годинна тарифна ставка?
36. Перерахувати форми оплати праці.
37. Сутність погодинної форми оплати праці.
38. Сутність відрядної форми оплати праці.
39. Перерахувати системи відрядної форми оплати праці.
40. Сутність відрядно-прогресивної системи оплати праці.
41. Сутність акордної системи оплати праці.
42. Сутність погодинно-преміальної системи оплати праці.
43. Визначення заробітної плати робітника при відрядній формі оплати праці.
44. Визначення заробітної плати робітника при погодинній формі оплати праці.
45. Визначення відрядної розцінки за виріб.
46. Поняття середньо-явкової чисельності робітників.
47. Поняття середньо-спискової чисельності робітників.
48. Поняття собівартості продукції енергетичного підприємства.
49. Шляхи зниження собівартості продукції енергетичного підприємства.
50. Економічні наслідки зниження собівартості продукції енергетичного підприємства.
51. Що таке прямі витрати енергетичного підприємства?
52. Що таке непрямі витрати енергетичного підприємства?
53. Що таке змінні витрати енергетичного підприємства?
54. Що таке умовно-постійні витрати енергетичного підприємства?
55. Що називається прибутком енергетичного підприємства?
56. Умови отримання прибутку енергетичного підприємства.
57. Визначення рентабельності продукції енергетичного підприємства.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і семінарські зайняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідувати заняття. Допускається 1 пропуск з поважних причин, який не впливатиме на систему оцінювання. Про відсутність з поважних причин доводити до відома викладача заздалегідь. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, карантин, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником

курсу. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Політика щодо академічної доброчесності Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо дедлайнів та перескладання Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 0,5 бали). Обов'язковою є присутність студента на модульному та підсумковому контролях. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин. Системно і регулярно переглядати лекційний матеріал, працювати з навчальною та науковою літературою. Здавати самостійні роботи та завдання у визначені терміни. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем у друкованому або електронному вигляді виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих

V. Підсумковий контроль

Формою підсумкового семестрового контролю є екзамен, який передбачає оцінювання засвоєного студентами навчального матеріалу з навчальної дисципліни, на підставі результатів поточного контролю і модульних контрольних робіт.

Перелік питань на екзамен

1. Предмет і завдання курсу Економіка Енергетики
2. Сучасні тенденції розвитку світової енергетики
3. Особливості енергетичної галузі
4. Основні показники енергетичного розвитку розвинених країн і України
5. Економіка енергетики
6. Основними завданнями дисципліни є
7. Енергія вітру
8. Сонячної енергії
9. Геотермальної енергії
10. Технологічні особливості
11. Внутрішньогалузеві особливості
12. Характер зв'язку з іншими галузями
13. Істотний вплив на навколишнє середовище.
14. До факторів, що визначають рівень споживання паливно-енергетичних ресурсів належать
15. Економіки енергетики
16. До основних макроекономічних показників енергетичного розвитку належать
17. Розкрийте сучасні тенденції розвитку світової енергетики.
18. У чому полягають труднощі сучасного використання альтернативних джерел енергії?
19. Охарактеризуйте особливості енергетичної галузі.
20. Розкрийте фактори, що впливають на рівень споживання ПЕР.
21. Охарактеризуйте основні макроекономічні показники енергетичного розвитку.
22. Охарактеризуйте основні макроекономічні показники енергетичного розвитку України.
23. Розкрийте причини високої енергоємності ВВП України.
24. Основні напрямки аграрної політики при переході до ринку.
25. Формування нових організаційно-правових структур.
26. Організаційні основи підприємств по електрозабезпеченню та електрифікації сільського господарства.
27. Напрямки стратегії і тактики реформи?
28. Організаційні форми власності?
29. Сільськогосподарське акціонерне товариство (САТ)
30. Товариство з обмеженою відповідальністю
31. Організації енергетичного сектора України.

32. Основні положення ТО.
33. Види робіт з То та ремонту електроустаткування.
34. Планування та облік робіт з ТО і ремонту електроустаткування в господарствах
35. Форми організації ТО і ремонту електроустаткування в господарствах.
36. Матеріально-технічні засоби та їх застосування при обслуговуванні і ремонт електроустаткування.
37. Технічний ремонт
38. Капітальний ремонт
39. Комплексна форма
40. Спеціалізована форма
41. Поняття суб'єкта господарювання та види підприємств.
42. Система внутрішньогосподарського планування в енергетиці
43. Система і форма оплати праці.
44. Формування нових організаційно-правових структур.
45. Методи планування
46. Порядок організації оплати праці на підприємствах енергетики.
47. Організаційні основи підприємств по електрозабезпеченню
48. Первинні документи, вихідні дані для проектування.
49. Принципи оплати праці.
50. Задачі та принципи планування
51. Кошториси і порядок їх складання
52. Тарифи на електроенергію
53. Прогнозування в енергетиці.
54. Суть і значення нормування праці.
55. Формування цін на паливно-енергетичні ресурси
56. Основні положення формування ціни на ринку.
57. Відповідальність проектних організацій.
58. Вторинний ринок та функціонування ринку паливно-енергетичних ресурсів.
59. Особливості планування електрозабезпечення сільського господарства.
60. Стадії проектування, склад і обсяг проектів.
61. Система матеріально-технічного забезпечення та формування ринку засобів виробництва.
62. Головні положення і завдання проектування
63. Методи нормування, способи вивчення процесів праці.
64. Форми матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських підприємств в умовах ринку.
65. Особливості нормування праці на підприємствах енергетики.
66. Основні положення про заробітну плату.
67. Класифікація витрат робочого часу.
68. Тарифна система.
69. Порядок організації оплати праці на підприємствах енергетики.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Аджемоглу Д., Робінсон Дж. Чому нації занепадають. К.: Наш формат, 2016. 472 с.
2. Андрижиевский А. А. Энэргосбережение и э эргетический менеджмент. Мн.: Выш. Шк., 2005, 294с.
3. Банерджі А., Дуфло Е. Економіка бідності. К.: Наш формат, 2018. 312 с.
4. Вайцзекер Е., Війкман А. Come on! Капіталізм, недалекоглядність, населення і руйнування планети. Доповідь Римському клубу. К.: Саміт-книга, 2019. 260 с.
5. Гаврилишин Б. До ефективних суспільств. Доповідь Римському клубові. К.: Пульсари, 2009. 248 с.

Додаткова література

1. Геєць В.М. Суспільство, держава, економіка: феноменологія взаємодії та розвитку. К.: Інститут економіки та прогнозування НАН України, 2009. 864 с.
2. Сменковський А.Ю., Воронцов С.Б., Бегун С.В., Сидоренко А.А. Загроза енергетичній безпеці України в умовах посиленої конкуренції на глобальному та регіональному ринках енергетичних ресурсів. НІСД, 2012, 136с.
3. Ли Куан Ю. Из третьего мира - в первый. История Сингапура 1965-2000. М.: Манн, Иванов и Фербер, 2019. 576 с.
4. Середюк Т.В. Організаційно-економічний механізм енергозбереження в промисловості: монографія. Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2005. 154с. Л. В. Маркетинг підприємства: навч. посібн. К.: ЦУЛ, 2019. 612 с.
5. Єрохов Ю. В. Альтернативна енергетика з використанням сонячних елементів: навч. вид. [для студентів спец. баз. напрямку «Мікро- і наноелектроніка»]. М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Львів. політехніка». — Львів: Сполом, 2015. — 118 с. URL:

Інтернет-ресурси

1. Міжфакультетський журнал "Енергетика: економіка, технології, екологія". *KPI ім. Ігоря Сікорського*. URL: <https://kpi.ua/publication-en>
2. Terentiev O. M., Prosiankina-Zharova T. I. The features of the predictive computing modeling power system load in terms of reforming energy market. *Journal of Theoretical and Applied Information Technology*. – 31st January 2020. – Vol. 98, No 02. – Pp. 163–182. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/31292>
3. Енергетика. Екодія. URL: <https://ecoaction.org.ua/diyalnist/energetyka>
4. Енергетика. Національний екологічний центр України. URL: <https://necu.org.ua/energy/>
5. Енергетика та енергетична безпека України |U.S. Agency for international development. URL: <https://www.usaid.gov/uk/ukraine/energy-energy-security>